

INSTITUTUL NAȚIONAL AL JUSTIȚIEI

*Anexa nr.11
la Hotărârea Consiliului INJ
nr.6/7 din 30.05.2014*

CURRICULUM la disciplina

Programe probaționale și instrumente specifice de lucru.
(consilieri de probațiune)

AUTOR:
Vladimir POPA
Șef al Oficiului central de probațiune

_____ **AVIZAT**
Șef Direcție instruire și cercetare

CHIȘINĂU, 2014

I. PRELIMINĂRI

Pe parcursul resocilaizării subiecților probațiune este important corect de organizat și de planificat activitatea. Un element deosebit este implicarea subiecților probațiunii în programe de corecție a comportamentului. Experiența țărilor care de mult timp aplică programe de corecție a comportamentului ne arată că în majoritatea cazurilor subiecții probațiunii implicate în programe îi modifică comportamentul și schimbă viziunile referitor la comiterea infracțiunilor. Programele pot fi de reducere a violenței, de stăpânirea emoțiilor, etc. Și aplicarea corectă a acestor programe ne va da posibilitate în careva măsură de a reduce recidiva. Acesta este un element important în procesul de resocializare a subiecților probațiunii. Din acest motiv consilierii de probațiune trebuie să cunoască lucrul în programe și despre programe.

În cadrul reintegrării sociale a ex-deținuților, birourile de probațiune desfășoară activități de pregătire către liberare și acordarea de servicii de asistență și consiliere după liberare. Pentru ca procesul de reintegrare în comunitate să fie mai eficient, acesta trebuie să fie organizat în comun cu sistemul penitenciar și să dea dovadă de organizare. Un element important în reintegrare postdetenție este aplicarea programelor psiho-sociale. Consilierul de probațiune trebuie să cunoască procedura de pregătire pentru liberare și acordarea asistenței postpenitenciare. Cursul de instruire inițială este destinat persoanelor care nu au experiență profesională în domeniul probațiunii. Cursul își propune să contribuie la cunoașterea privind:

- descrierea programelor de corecție a comportamentului;
 - explicarea metodelor de lucru cu diferite categorii de subiecți ai probațiunii;
 - definirea conceptului adaptării sociale postdetenție;
 - explicarea procesului de evaluare a impactului programelor de resocializare aplicate;
 - identificarea grupurilor vulnerabile;
 - problematica grupurilor vulnerabile;
 - reguli de bază în activitatea cu grupurile vulnerabile în funcție de tipul
- Curriculumul înglobează trei dimensiuni: cunoaștere, aplicare, integrare.

Cunoașterea include acumulare de informație și sistematizare de concepte în domeniul probațiunii. Aplicarea și integrarea presupune formarea și dezvoltarea capacităților de transfer a cunoștințelor teoretice și de utilizare a abilităților practice în activitatea profesională cotidiană, la soluționarea situațiilor problemă și la rezolvarea sarcinilor cu grad avansat de complexitate.

II. COMPETENȚE

Prin studiul disciplinei consilierul de probațiune va obține următoarele competențe:

- stabilirea legăturilor dintre programele probaționale și reducerea recidivei;
- argumentarea necesității aplicării programelor;
- aplicarea prevederilor normative cu privire la pregătirea către liberare și reintegrarea socială a subiecților probațiunii;
- analizarea modelor de lucru în procesul de asistență postpenitenciară;
- organizarea într-un mod eficient procesul de pregătire către liberare a deținuților și asistența lor după eliberare;
- utilizarea metodelor specifice pentru reintegrare în societate a ex-deținuților;
- abilități de comunicare cu persoane din diferite grupuri vulnerabile.

III. PRINCIPALELE OBIECTIVE

La sfârșitul studiului disciplinei audientul va fi capabil:

- să stabilească legăturile dintre programele probaționale și reducerea recidivei;
- să argumenteze necesitatea aplicării programelor;
- să aplice prevederile normative cu privire la pregătirea către liberare și reintegrarea socială a subiecților probațiunii;
- să analizeze modelele de lucru în procesul de asistență postpenitenciară;
- să organizeze într-un mod eficient procesul de pregătire către liberare a deținuților și asistența lor după eliberare;
- să utilizeze metodele specifice pentru reintegrare în societate a exdeținuților;
- să formuleze propuneri de compatibilizare a prevederilor autohtone cu prevederile europene în domeniul pregătirii către liberare și adaptării sociale a ex-deținuților;
- să propună instrumentarul teoretico-practic necesar ca suport la evaluarea necesităților subiecților probațiunii implicarea actorilor comunității în procesul de reintegrare socială;
- să propună soluții funcționale pentru eficientizarea aplicării programelor probaționale
- să evalueze perspectivele dezvoltării asistenței postpenitenciare ca instrument de reducere a recidivei;
- să cunoască cele mai esențiale reguli în comunicarea cu persoane din diferite grupuri vulnerabile.
- să poată identifica grupurile vulnerabile;
- să cunoască problemele grupurilor vulnerabile.

IV. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Denumirea disciplinei	Formator	Total ore	Ore curs	Ore practice	Evaluarea
Programe probaționale și instrumente specifice de lucru.	Vladimir POPA	24	8	16	Teste pentru verificarea cunoștințelor

V. TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

Nr. d/o	TEMATICA	Ore curs	Ore practice
1	Noțiuni conceptuale	2	2
2.	Programe probaționale	2	6
3.	Instrumente și metode de lucru specifice	4	8

VI. UNITĂȚI TEMATICE

Unități tematice	Strategii didactice/ Resurse logistice	Lucrul individual
Tema 1. Noțiuni conceptuale		
<p><i>Ore curs</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Conceptul și noțiunea. • Rolul consilierului de probațiune în derularea programelor. <p><i>Ore practice</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Analiza conceptului. • Analiza rolului consilierului în programe. • Întocmirea materialelor. 	<p>Curs-prelegere Proiector/laptop</p> <p>Seminare. Tabla flipchart. Tehnica de calcul</p>	<p>Lectura surselor bibliografice.</p> <p><i>Ore practice</i> Soluționarea spețelor. Lucrul în grupuri. Pregătirea temelor pentru activitățile practice; Elaborarea unor</p>

		lucrări de analiză și cercetare.
Tema 2. Programe probaționale		
<p><i>Ore curs</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Programe de corecție a comportamentului. • Scopul, rolul utilizării programelor de corecție a comportamentului. • Impactul programelor de corecție a comportamentului. • Programe de adaptare socială postdetenție. <p><i>Ore practice</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Identificarea și analiza programelor de corecție a comportamentului. • Lucrul cu programele de corecție a comportamentului, • Analiza impactului programelor de corecție a comportamentului. • Lucrul în programe de adaptare socială postdetenție. 	<p>Curs-prelegere Proiector/laptop</p> <p>Seminare. Studiu de caz. Tabla flipchart. Tehnica de calcul</p>	<p>Lectura surselor bibliografice.</p> <p><i>Ore practice</i> Soluționarea spețelor. Lucrul în grupuri. Pregătirea temelor pentru activitățile practice; Elaborarea unor lucrări de analiză și cercetare.</p>
Tema 3. Instrumente și metode de lucru specifice		
<p><i>Ore curs</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Interviu motivațional. • Metode și instrumente moderne de lucru cu diferite categorii de persoane. • Persoanele dependente de alcool și droguri. • Activitatea cu grupurile vulnerabile. <p><i>Ore practice</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Procedura interviului motivațional. 	<p>Curs-prelegere Proiector/laptop</p> <p>Seminare. Studiu de caz.</p>	<p>Lectura surselor bibliografice.</p> <p><i>Ore practice</i></p>

<ul style="list-style-type: none"> • Lucru cu diferite categorii de persoane. • Lucrul cu persoanele dependente de alcool și droguri. • Metodica de activitate cu grupurile vulnerabile. 	Tabla flipchart. Tehnica de calcul	Soluționarea spețelor. Lucrul în grupuri. Pregătirea temelor pentru activitățile practice; Elaborarea unor lucrări de analiză și cercetare.
---	---------------------------------------	--

VII. EVALUAREA

Evaluarea se va efectua continuu și la final.

A. Evaluarea continuă se va realiza prin:

- răspunsuri verbale, participare la dezbateri/studii de caz;
- prezentarea de lucrări individuale;
- prezentări de informații etc.
- participarea audiențelor în cadrul orelor practice;
- realizarea activităților individuale;
- susținerea unei testări care vor conține sarcini cu obiective de măsurare a cunoștințelor;

B. Evaluarea finală se va efectua sub forma unui colocviu diferențiat la finele disciplinei de studiu prin soluționarea situațiilor de caz.

VIII. REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

Acte normative:

- 1) **Codul Penal** al Republicii Moldova din 18.04.2002, Monitorul Oficial, nr. 72-74 din 14.04.2009;
- 2) **Codul de Procedură Penală** al Republicii Moldova din 14.03.2003, Monitorul Oficial, nr.104-110 din 07.06.03;
- 3) **Codul de executare** al Republicii Moldova din 24.12.2004, Monitorul Oficial, nr. 214-220 din 05.11.2010;
- 4) **Legea cu privire la probațiune** nr.8 din 14.02.08, Monitorul Oficial, nr.103-105 din 13.06.08;

- 5) **Legea cu privire la adaptarea socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție** nr. 297 din 24.02.99, Monitorul Oficial, nr. 39-41 din 22.04.99;
- 6) **Legea privind administrația publică locală** nr. 436 din 28.12.2006, Monitorul Oficial, nr. 32-35 din 09.03.2007;
- 7) **Hotărârea Guvernului nr. 918 din 05.10.1999 cu privire la crearea Centrului coordonator de adaptare socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție**, Monitorul Oficial, nr. 112-114 din 14.10.1999;
- 8) **Hotărârea Guvernului nr. 331 din 23.04.2009 cu privire la unele măsuri de reintegrare socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție**, Monitorul Oficial, nr. 86-88 din 08.05.2009;
- 9) **Regulamentului cu privire la modul de executare a pedepsei penale sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității (aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1643 din 31.12.2003**, Monitorul Oficial, nr. 16-18 din 23.01.2004),
- 10) **Regulamentul privind organizarea și funcționarea organelor de probațiune (aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 827 din 10.09.2010**, Monitorul Oficial, nr. 166-168 din 14.09.2010);
- 11) **Regulamentul Consiliului Centrului coordonator de adaptare socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție**, aprobat prin decizia Consiliului la nr.3 din 30.12.08;
- 12) **Ordin nr. 560 din 31.12.2008 cu privire la aprobarea condițiilor și formei contractului de acordare a asistenței psihosociale persoanelor liberate din locurile de detenție și a regulilor privind modul de întocmire a referatului presentințial de evaluare a personalității** (Monitorul Oficial, nr. 10-11 din 23.01.2009);
- 13) **Instrucțiunea cu privire la activitatea de probațiune sentințială în comunitate în privința condamnaților adulți și minori**, aprobată prin Ordinul nr. 92 din 30 mai 2011;

Reglementări internaționale:

- 1) **Convenția europeană cu privire la supravegherea condamnaților condiționali sau infractori liberați condiționat;**
- 2) **Regulile minimale ale Națiunilor Unite pentru elaborarea unor măsuri neprivative de libertate (Regulile de la Tokyo)** 45-110 din anul 1990, Cea de-a 68-a ședință plenară, 14 decembrie 1990;
- 3) **Principiile Națiunilor Unite pentru prevenirea delincvenței juvenile (Principiile de la Riyadh)**, Rezoluția 45/112 14 decembrie 1998, (a 68-a Sesiune Plenară);
- 4) **Recomandarea Nr. R (92) 16 a Comitetului de Miniștri către statele membre referitoare la regulile europene asupra sancțiunilor aplicate în comunitate**, adoptată de Comitetul de Miniștri în 19 octombrie 1992, cu ocazia celei de a 482-a reuniune a vice-miniștrilor;

- 5) Recomandarea (2000) 22 a Comitetului de Miniștri a Consiliului Europei către statele membre privind **îmbunătățirea aplicării normelor europene cu privire la sancțiunile și măsurile comunitare**, adoptată de Comitetul de Miniștri pe 29 noiembrie 2000 la a 731-a întâlnire a vice-miniștrilor;
- 6) Recomandarea Rec (2003) 22 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei către statele membre privind **liberarea condiționată (parole)**, adoptată la 24 septembrie 2003 la cea de-a 853-a întrunire a vice-miniștrilor;
- 7) Recomandarea CM/Rec (2010) 1 a Comitetului de Miniștri a Consiliului Europei către statele membre cu privire la **Regulile de Probațiune ale Consiliului Europei**, adoptată de către Comitetul de Miniștri la 20 ianuarie 2010, la cea de-a 1075-a adunare a vice-miniștrilor;

Practica judiciară:

- 1) Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.6 din 14 noiembrie 2008 cu privire la **practica aplicării unor prevederi ce reglementează punerea în executare a hotărârilor judecătorești cu caracter penal**;
http://www.csj.md/admin/public/uploads/HOTARIREA%20nr.%206%20_2008_%20cu%20privire%20la%20%20practica%20aplicarii%20unor%20prevederi%20ce%20reglementeaza%20punerea%20in%20aplicare%20a%20hotararilor%20judecatoresti%20cu%20caracter%20penal.pdf;
- 2) Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.8 din 4 iulie 2005 despre **aplicarea de către instanțele judecătorești a unor prevederi ale legislației naționale și internaționale privind aplicarea pedepsei sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității și executarea acestei pedepse** (Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova, 2005, nr.12, pag.15);;
[http://www.csj.md/admin/public/uploads/HOTĂRÎREA%20nr.%208%20\(%202005\)Despre%20aplicarea%20de%20către%20instanțele%20judecătorești%20a%20unor%20prevederi%20ale%20legislației.pdf](http://www.csj.md/admin/public/uploads/HOTĂRÎREA%20nr.%208%20(%202005)Despre%20aplicarea%20de%20către%20instanțele%20judecătorești%20a%20unor%20prevederi%20ale%20legislației.pdf);
- 3) Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.39 din 22 noiembrie 2004 cu privire la **practica judiciară în cauzele penale privind minorii** (Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova, 2005, nr.7, pag.6);
[http://www.csj.md/admin/public/uploads/HOTĂRÎREA%20nr.39%20\(2004\)Cu%20privire%20la%20practica%20judiciară%20în%20cauzele%20penale%20privind%20minorii.pdf](http://www.csj.md/admin/public/uploads/HOTĂRÎREA%20nr.39%20(2004)Cu%20privire%20la%20practica%20judiciară%20în%20cauzele%20penale%20privind%20minorii.pdf);
- 4) Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.16 din 31 mai 2004 cu privire la **aplicarea în practica judiciară a principiului individualizării pedepsei penale**, (Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii

Moldova, 2004, nr.6, pag.22);

[http://www.csj.md/admin/public/uploads/HOTĂRÎREA%20nr.16\(2004\)Cu%20privire%20la%20aplicarea%20în%20practica%20judiciară%20a%20principiului.pdf](http://www.csj.md/admin/public/uploads/HOTĂRÎREA%20nr.16(2004)Cu%20privire%20la%20aplicarea%20în%20practica%20judiciară%20a%20principiului.pdf)

Literatură de specialitate:

- 1) Dolea I., Zaharia V., Revista de științe penale, supliment 2007, **Culegere de acte naționale și internaționale în domeniul penal**, volumul I, Institutul de Reforme Penale, Chișinău, 2007;
- 2) Ciobanu V., Rotaru V., Zaharia V., Dolea I., **Justiția Juvenilă; Instituția probațiunii în sistemul de drept al Republicii Moldova; Mediarea penală**. PNUD Moldova, Institutul Național al Justiției. - Ch. : ELAN POLIGRAF S.R.L., 2009 – (Seria: Suporturi de curs). – Cartea a 11-a. – 296 p.
- 3) Zaharia V., Popa Vl., Popa V., Astrahan L., **Ghidul consilierului de probațiune**, - Ch.: Tipogr. „Bons Offices” S.R.L., 2009, 220 p. ;
- 4) Zaharia V., Popa V., Rotaru V., Martin D., Beldiga C. **Alternative la detenție. Raport de evaluare**. - Ch. :, „Helmax-Exim” SRL, 2009, 184 p. ;
- 5) Dolea I., Zaharia V., Rotaru V., Popa V., **Probațiunea în Republica Moldova. Raport de monitorizare**. - Ch.: Tipogr. „Bons Offices” S.R.L., 2011, 100 p. ;
- 6) Florian Gh., Zaharia V., Dilion M., Popa V., Moraru-Chilimar R., **Probațiunea prezentențială în privința minorilor. Teorie și practică**, Institutul de Reforme Penale, Chișinău, 2005;
- 7) Ulianovschi X., Mîrza V., Golubțov I., Rijicova S., „**Ghid privind munca neremunerată în folosul comunității aplicată față de minori**”, IRP, Chișinău, 2006;
- 8) Vulpescu A., N. Canțer, D. Postu, Iu. Adam, „**Pregătirea pentru liberare a deținuților**”, IRP, Chișinău, 2007;
- 9) Caciamac L., Zaharia V., Canțer N., Postu D., **Raportul misiunii de evaluare a necesităților în domeniul pregătirii pentru liberare a deținuților**. - Institutul de Reforme Penale. – Ch. : Helmax-Exim, 2006 (Tipogr. „Bons Offices”), 92 p. ;
- 10) Cojocar V., Zaharia V., Cepraga I., Adam Iu., Vulpescu A., **Pregătirea pentru liberare a deținuților**. - Ch. :, „Cu drag” SRL, 2009, 196 p. ;
- 11) Prițcan V., Gribincea T., Moraru-Chilimar R., Cojocar A., Fiscuci C., Popa V., Dumbrăveanu V., Lungu V., Popovici M., **Reintegrarea socială a persoanelor liberate din locurile de detenție. Ghid practic**, Institutul de Reforme Penale, Chișinău, 2007;
- 12) Dolea I., Zaharia V., Ardeleanu D., Cepraga I., Șarban S., **Capacități și abilități de reintegrare socială a deținuților**. Cercetare sociologică. - Institutul de Reforme Penale – Ch. :, „Bons Offices” SRL, 2009, 56 p. ;
- 13) Ciobanu D., Bolotovici L., Popa V., Gribincea T., Zaharia V., **Reintegrarea socială a persoanelor liberate din locurile de detenție**, IRP, Chișinău, 2009;

- 14) Zaharia V., Pistrinciuc V., Racu A., **Raport de monitorizare și evaluare a activității de reintegrare socială a persoanelor liberate din locurile de detenție.** - Ch. :, „Cu drag” SRL, 2009, 36 p. ;
- 15) Zaharia V., Harconiță N., Popa V., **Ghid de implicare comunitară în activitatea de probațiune în privința minorilor.** - Ch.: „Bons Offices” S.R.L., 2010, 68 p.;
- 16) Anton M. Van Kalmthout, **Reintegrarea socială și supravegherea infractorilor în opt țări europene,** Craiova, 2004;
- 17) Durnescu I., **Manualul consilierului de reintegrare socială și supraveghere,** Craiova, 2001;
- 18) <http://www.irp.md/probatiune.php>;
- 19) <http://www.justice.gov.md>;
- 20) <http://www.cepprobation.org/>
- 21) www.probatiune.gov.md